

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. október 20. 14:00

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **20 perc**, ebben a részben **a középiskolai atlasz**, illetve egyéb segédeszköz **nem használható**. Az idő letelte után **a megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

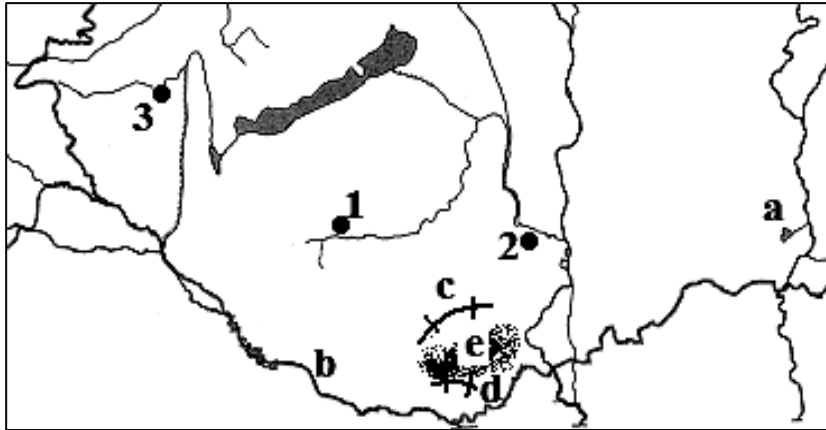
A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésze pontot nem kaphat.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

1. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz nem használható!

1. Tanulmányozza a térkép vázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg a térkép vázlatban betűkkel jelölt természetföldrajzi elemeket!

- a) .....-tó
 b) ..... (folyó)
 c) .....(hegység)
 d) .....-hegység
 e) .....-dombság

5 pont	
--------	--

b) Nevezze meg a térkép vázlatban számokkal jelölt megyeszékhelyeket!

1. ....
 2. ....
 3. ....

Melyik megye székhelye a 2. számmal jelölt város? .....

4 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

2. **A táblázatban megneveztünk néhány európai folyót, és a szókészletben megadtuk európai városok nevét. Írja a folyók neve mellé annak vagy azoknak a városoknak a nevét, amely(ek) az adott folyó partján található(ak)! Egy folyóhoz több város is kapcsolható, de egy-egy város csak egy folyóhoz írható.**

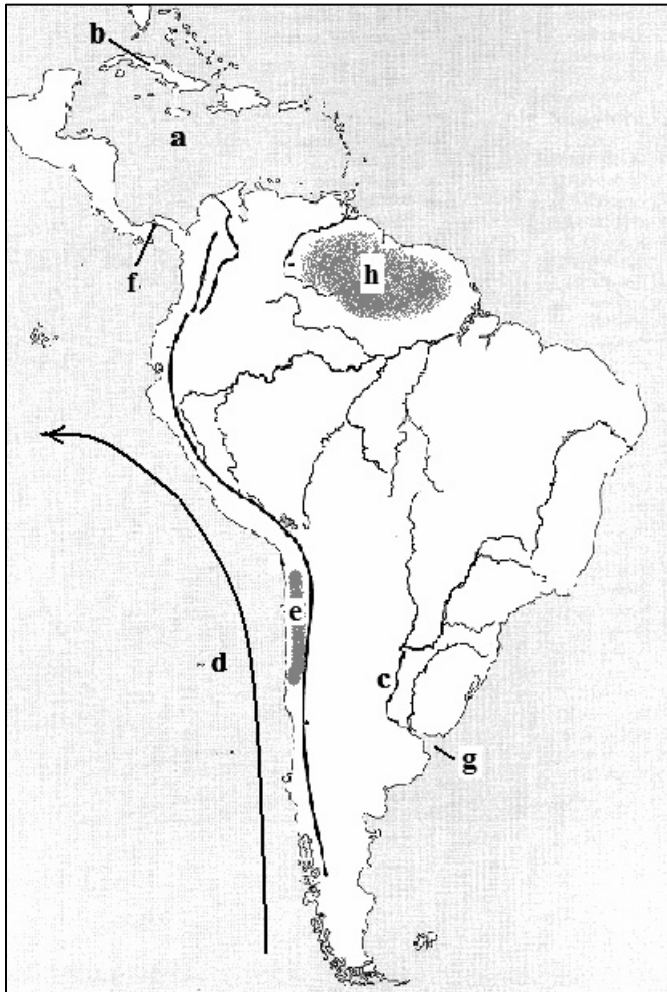
Belgrád, Hamburg, Varsó, Krakkó, Köln, Linz, Duisburg

Folyó	Város(ok)
1. Rajna	
2. Visztula	
3. Elba	
4. Duna	

7 pont

3. Tanulmányozza a térkép-vázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Mely topográfiai fogalmakat jelölik a térkép-vázlatba írt betűk?

- a) .....-tenger
- b) ..... (sziget)
- c) ..... (folyó)
- d) .....-áramlás
- e) .....-sivatag
- f) .....-csatorna
- g) ..... (torkolat)
- h) .....-hegyvidék

8 pont	
--------	--

b) Keletkezése alapján melyik nagyszerkezeti elemhez tartozik a **h** betűvel jelölt táj?

.....

1 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

<i>A feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>25 pont</i>	
--	-----------------------	--

Feladat sorszáma	Maximális pontszám	Elért pontszám
1.	9	
2.	7	
3.	9	
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		
ÖSSZESEN	25	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: ..... Dátum: .....

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. október 20. 14:00

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **100 perc**. Ebben a részben a megoldáshoz használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben indokolt, **használjon zsebszámológépet**, de a feladatlapban minden esetben **tüntesse fel a megoldás menetét is**. Ha szükséges, használhat körzőt és vonalzót is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

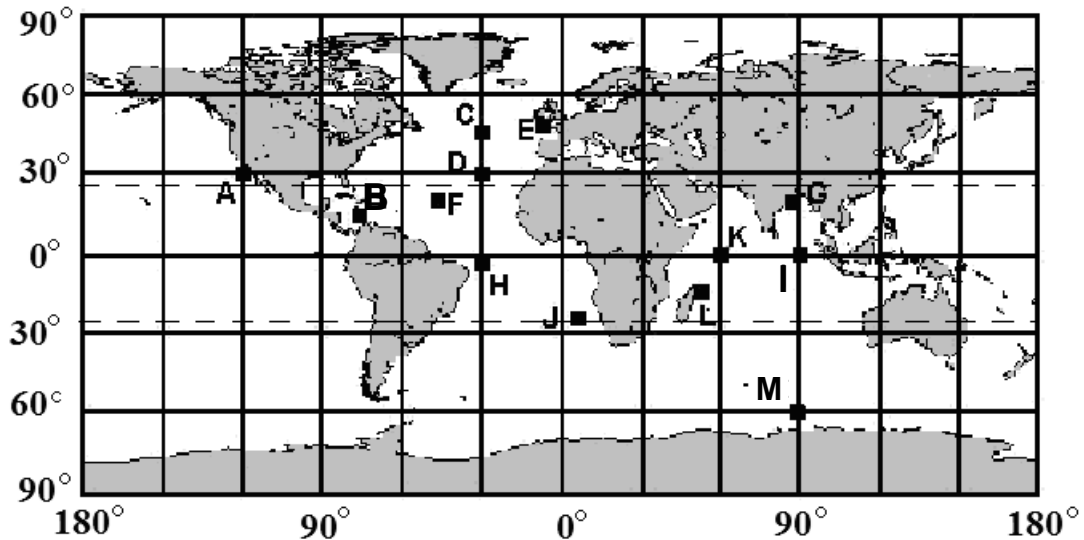
Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésztre pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

2. rész*A feladatlap-rész megoldásához atlasz használható!*

1. Az alábbi térképvázlat és a helyzetjelentés egy hajó útvonaláról szól. Írja a hajó helyzetének megfelelő pontok betűjelét a vonalra!

www.satsig.net

- a) Kövesse végig a hajó útját! *Nem érint minden bejelölt pontot az útja során a hajó.*
1. A hajó a kezdő hosszúsági körtől kb. 5 fokkal nyugatabbra, az é.sz. 48°-ról indult.
Betűjele a térképen: .....
  2. Áthaladt az é.sz. 30°; ny.h. 30° metszéspontján. Betűjele a térképen: .....
  3. A hajó következő helyzete a Baktérítő és a k.h. 5°-ának metszéspontjában volt.
Betűjele a térképen: .....
  4. Ezután a k.h. 60°-ánál érintette az Egyenlítőt. Betűjele a térképen: .....
  5. Az Egyenlítő mentén 30 fokot hajózott keletre, majd északra fordult. A forduló betűjele a térképen: .....
  6. Innen észak felé hajózott és végül elérte a célkikötőt. A kikötő betűjele a térképen: .....
  7. Válassza ki az alábbiak közül, melyik város lehetett a célkikötő! Karikázza be az egyetlen megfelelő nevet!

Bombay (Mumbai); Fokváros; Los Angeles; Tokió; Calcutta (Kalkutta)

7 pont	
--------	--

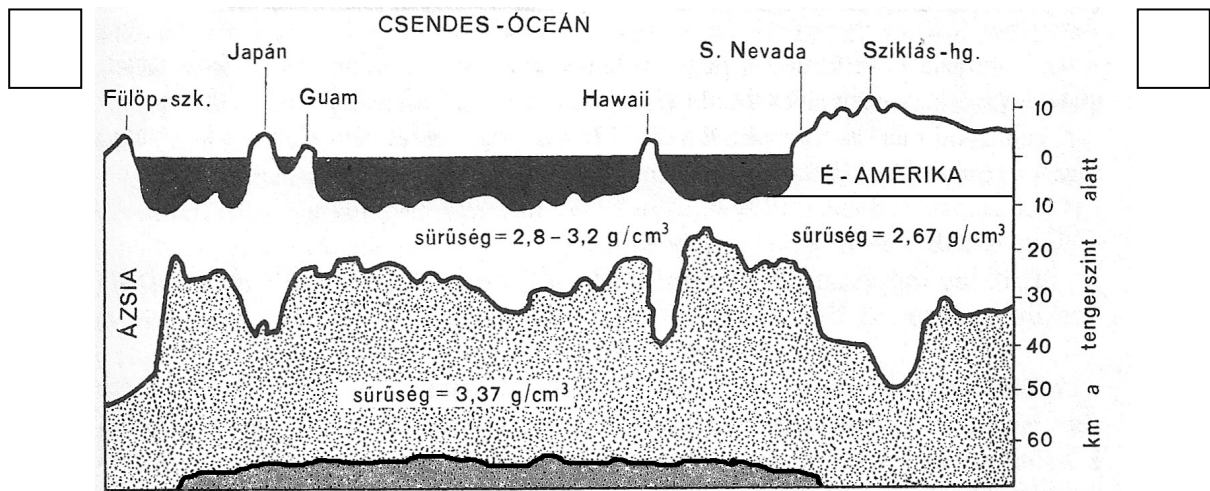
b) Válaszoljon a kérdésekre a térkép-vázlat alapján!

1. Hány óra van a „H” pontban, ha a „C” helyen 10 óra van? .....
2. Hol látják március 21-én a legmagasabban a Napot délben? Karikázza be az egyetlen helyes válasz betűjelét!
  - A) a „J” pontban
  - B) a „H” pontban
  - C) a „D” pontban
  - D) az „E” pontban
3. Melyik évszak van az „E” pontban, ha a „J” pontban nyár van? .....
4. Milyen napszak van az „M” pontban, ha az „I” pontban éjszaka van? .....
5. Hány óra van helyi idő szerint az „A” pontban, ha az „E” pontban kedd 20 óra van? Karikázza be az egyetlen helyes válasz betűjelét!
  - A) kedd, 16 óra 20 perc
  - B) kedd, 8 óra 20 perc
  - C) kedd, 12 óra 20 perc
  - D) szerda, 12 óra 20 perc

5 pont

12 pont

2. Az ábra a Föld belső szerkezetének egy részletét ábrázolja. Tanulmányozza az ábrát, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Az ábrához kapcsolódó jelmagyarázatról lemaradtak a feliratok. Az alábbi szókészlet felhasználásával írja a jelek mellé a megfelelő kifejezések előtti betűt!

- A) kőzetburok,   B) külső mag,   C) földkéreg,
 D) a földköpeny legfelső, szilárd része,   E) kőzetlemez

....

2 pont

b) Válaszoljon röviden a kérdésekre!

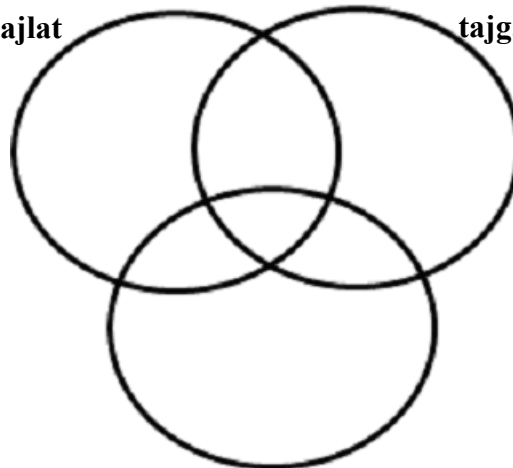
1. Mekkora a földkéreg maximális vastagsága az Észak-amerikai-kőzetlemez területén? ..... km
2. Nevezze meg azt a két legfontosabb jellemzőt, amely alapján megkülönböztethető a szárazföldi és az óceáni kőzetlemez!
.....
3. Írja be az ábra felső sarkaiban található négyzetekbe, hogy mely égtájak szerint készült a keresztmetszet!

4 pont 6 pont **3. Helyezze el az állítások sorszámát a halmazábra megfelelő helyére! Az állítás sorszáma kerülhet valamelyik önálló halmazba vagy a halmazok metszetébe.**

1. A hideg övezetbe tartozik.
2. A déli félgömbön is előforduló éghajlat.
3. A nyugati szelek uralmát időnként megzavarják a sarki szelek.
4. Csak a talaj felső rétege enged fel nyáron.
5. Itt fordult elő Földünkön a legnagyobb abszolút hőingás (hőingadozás).
6. Két évszak váltja egymást.
7. Az „éjszakák” hossza 3–6 hónap között változik.
8. A kevés mennyiségű csapadék ellenére sem alakul ki szárazság.

állandóan fagyos éghajlat

tajga éghajlat

tundra éghajlat

8 pont

4. Olvassa el az alábbi szöveget, és tanulmányozza az ábrákat, majd oldja meg ezek alapján a feladatokat!

A TISZA FOLYÓ – jelenkori változások, emberi beavatkozások

„A XIX. század közepén kezdődtek meg a szabályozási munkálatok: elsősorban az árvízvédelmi töltések építése, valamint a kanyarulatok átvágása az árhullám minél gyorsabb levezetése érdekében. A munkálatokat Széchenyi vezetésével, Vásárhelyi tervei alapján végezték. Meg kell jegyezni, hogy már akkor több szakember azon a véleményen volt, hogy a folyó kiöntéseit nem szükséges megakadályozni, csak korlátozni kell. A folyószabályozás minden fázisa egy-egy nagyobb árvízhez köthető. A Tisza mellett megkezdődtek a mellékfolyók szabályozásai is. A szabályozások során 36 kanyarulatot vágtak át, valamint egy 1300 méteres átvágással új, kedvezőbb irányú torkolatot alakítottak ki a régi alatt mintegy 2,5 km-rel. A kor vízgazdálkodásának következtében az ármentesített területeken megindult alföldi szárazodás, illetve belvizesedés hívta életre azt az öntöző- és belvíz levezető csatornahálózatot, amelynek munkálatai a 30-as években indultak és nagyjából az 50-es években fejeződtek be, de aminek karbantartása, fejlesztése napjainkban is folyamatosan zajlik.”

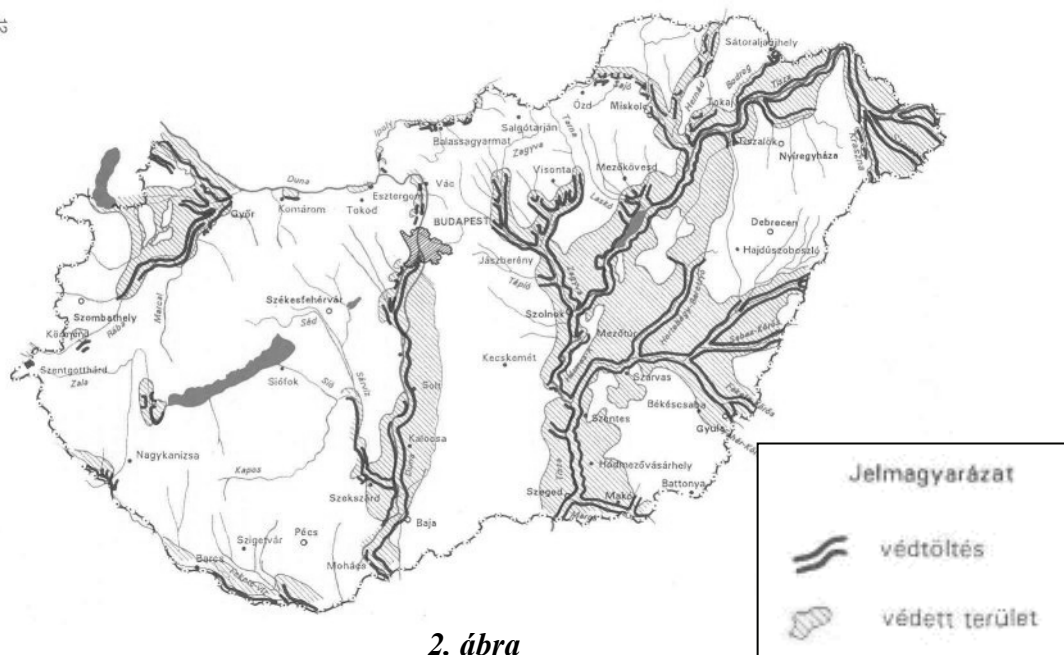
Forrás: www.terra.hu

1. ábra

Forrás: www.hik.hu

12

2. ábra

a) Mely képződmény kialakulását mutatja be az 1. ábra? Használjon szakkifejezést!

.....

1 pont	
--------	--

b)

1. Nevezze meg, hogy a Tisza melyik egykori árterén építették meg a Nyugati-főcsatornát!

.....

2. Miért vált szükségessé a csatorna megépítése? Nevezzen meg két okot!

- .....

- .....

3 pont	
--------	--

c) Hogyan változott meg a folyó sebessége az árvízvédelmi munkálatok következtében?

.....

1 pont	
--------	--

d) Javítsa ki az alábbi, két hibát is tartalmazó mondatot a térképmelléklet felhasználásával! Karikázza be, és számozza meg a két hibás kifejezést, majd írja a helyes szavakat a pontozott vonalra!

A Tisza szabályozásának következtében a legnagyobb összefüggő ármentesített terület a folyó jobb oldali vízgyűjtő területén, ezen belül is a Szamos folyó árterén található.

1. .... 2. ....

4 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

5. Az **A.** oszlopban városokat, a **B.** oszlopban hozzájuk tartozó ipari tevékenységeket olvashat. Keresse meg az egyes városokhoz kapcsolódó tevékenységeket! Írja a megfelelő tevékenység betűjelét a városok sorszámára elé! *Nem tud minden városhoz tevékenységet írni.*

A. oszlop

B. oszlop

- ..... 1. Paks
- ..... 2. Kazincbarcika
- ..... 3. Debrecen
- ..... 4. Miskolc
- ..... 5. Győr
- ..... 6. Esztergom
- ..... 7. Jászberény

- a) hűtő- és fagyasztógép-gyártás
- b) Suzuki gépkocsik gyártása
- c) gyógyszergyártás
- d) petrokémiai anyagok gyártása
- e) atomenergián alapuló energiatermelés
- f) Audi gépkocsik gyártása

6 pont	
--------	--

6. Tanulmányozza a felsorolt országokat, és oldja meg a feladatokat!

1. Belgium
2. Bulgária
3. Horvátország
4. Lengyelország
5. Egyesült Királyság
6. Norvégia
7. Svájc

- a) Írja az alábbi négyzetekbe azon országoknak a számát, amelyek nem tagjai az Európai Uniónak!

<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	
---	---	---	--

3 pont	
--------	--

- b) Állítsa az Európai Unióhoz való csatlakozás időpontja szerinti sorrendbe a felsorolásban szereplő tagországokat! Írja a sorszámokat a négyzetekbe! Kezdje a legkorábbi időponttal!

<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>
---	---	---	---

1 pont	
--------	--

- c) Írja az Európai Unió intézményei mellé, mely városban található a székhelyük!

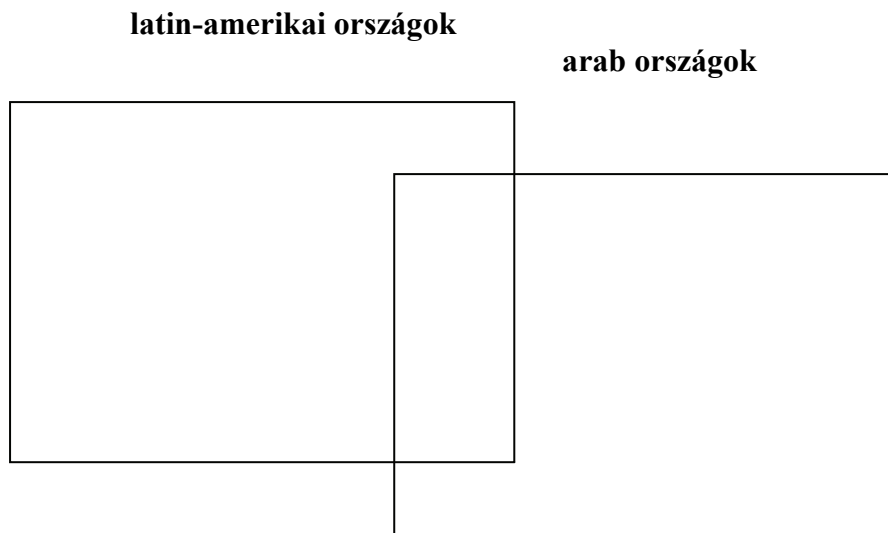
Intézmény	Székhely
Európai Bizottság	
Európai Parlament	
Európai Központi Bank	

3 pont	
--------	--

7 pont	
--------	--

7. Hasonlítsa össze a latin-amerikai és az arab országokat! Írja az állítások sorszámát a halmazábra megfelelő helyére!

1. Területükön a Pacifikus-hegységrendszer tagjai is húzódnak.
2. OPEC tagállamok is vannak közöttük.
3. Több közülük jelentős szénhidrogénkészlettel rendelkezik.
4. Általában spanyol vagy portugál a hivatalos nyelvük.
5. A katolikus vallás fontos szerepet játszik a lakosság életében.
6. A nemzetközi pénzpiac fontos szereplői találhatók közöttük.
7. Aktív vulkánok is találhatóak a területükön.
8. Közülük több jelentős színesfémérc-bányászattal rendelkezik.
9. Az iszlám előírásai szerint él a lakosság túlnyomó része.

9 pont	
--------	--

8. Oldja meg a városok szerepkörével kapcsolatos feladatokat!

- a) Kapcsolja össze a városokra jellemző gazdasági tevékenységet, szerepkört a példákban felsorolt városokkal! Írja a városok betűjelét a tevékenység sorszáma elé!
Nem tud minden város csoportot elhelyezni.

Legjellemzőbb gazdasági tevékenység:	Példák:
..... 1. Közigazgatási központ	A) Odessza, Rotterdam, Genova
..... 2. Ipari város	B) Párizs, Tokió, London
..... 3. Kikötőváros	C) Vatikán, Mekka, Esztergom
..... 4. Vallási turizmus	D) Manchester, Donyeck, Katowice
..... 5. Üdülőváros	E) Hannover, Brno, Lipcse
	F) Siófok, Dubrovnik, Velence

5 pont	
--------	--

9. Írja az állattenyésztés különböző formái után az azokra jellemző megállapítások sorszámát! Egy szám többször is szerepelhet. Nem tud minden négyzetbe számot írni, a szükségesnél több szám beírása pontlevonással jár.

1. Az állattenyésztés szorosan összefonódik a növénytermesztéssel, amely takarmánnyal látja el az állatokat.
2. Árutermelő gazdaságok.
3. Külterjes (extenzív) gazdálkodás.
4. Jellemzően önellátásra termel.
5. Intenzív (belterjes) gazdálkodást folytat.
6. Általában a száraz, félszáraz területeken jellemző, de a tundrán is találkozunk vele.

Szarvasmarha-tenyésztő farmgazdaság az Amerikai Egyesült Államokban, a Prérin:

Tejcélu szarvasmarhatartás Hollandiában:

Nomád pásztorkodás:

8 pont	
--------	--

10. Oldja meg a talajokkal kapcsolatos feladatokat!

a) Fogalmazza meg, mi a talaj!

.....

.....

1 pont	
--------	--

b) Állítsa minőségük, termékenységük alapján növekvő sorrendbe az alábbi talajtípusokat!

podzol; mezősegi talaj; barna erdőtalaj

1. .... 2. .... 3. ....

Nevezze meg a talajok termékenységében meghatározó szerepet játszó anyagot (makromolekulát)! .....

2 pont	
--------	--

- c) Hazánkban a talajpusztulás két leggyakoribb okozója a csapadék és a szél. Oldja meg a feladatot a szókészlet megfelelő elemének kiválasztásával!

*öntözés; elvezető csatorna építése; erdősáv ültetése; pihentetés; meszezés;
lejtőre merőleges szántás; mélyszántás*

1. A szél talajpusztító hatását csökkenti a nagyobb, összefüggő szántóföldeken.

.....

2. A csapadék leöblítő hatását csökkenti a dombvidéki területeken.

.....

2 pont	
--------	--

5 pont	
--------	--

<i>A feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>75 pont</i>	
--	-----------------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám:</i>	<i>100 pont</i>	
---	------------------------	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor		25	
II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor	1.	12	
	2.	6	
	3.	8	
	4.	9	
	5.	6	
	6.	7	
	7.	9	
	8.	5	
	9.	8	
	10.	5	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám	programba beírt pontszám
(I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor) Írásbeli vizsgarész pontszáma		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....